

Scriptierecensie

Peter Morsch (1999) Mooi Huizen: het verdwijnen van een oude dorpsgemeenschap en de opkomst van het woondomein. Universiteit van Amsterdam.

Dat de lokale gemeenschap aan het verdwijnen is, mag zelfs voor niet-geografen als triviale kennis beschouwd worden. Dat voor deze oude gemeenschapszin een nieuw soort verbondenheid die te maken heeft met de bescherming van het woondomein in de plaats komt, is iets minder bekend. Begin vorige eeuw vormde de directe woonomgeving nog het gebied waar bijna alle dagelijkse activiteiten zich afspeelden. De economische en sociale basis van deze gemeenschap is afgebrokkeld door de toenemende welvaart en mobiliteit. Uitwaaiing over het stedelijk veld enerzijds en het terugtrekken in een groter en comfortabeler wordend huis anderzijds zorgen ervoor dat de uitwisseling op het niveau van de woonomgeving ijler wordt.

Naast de gebruikswaarde van de hedendaagse woning is ook de belevingswaarde zeer belangrijk geworden. De woning verschaft identiteit en status, het zorgt voor comfort en privacy, rust en veiligheid in een steeds complexere samenleving. Burenoverlast, slecht onderhouden huizen of een verkeerde woninginrichting kunnen de belevingswaarde van het huis en daarmee ook de ruilwaarde, de prijs, van het huis aantasten. De woonomgeving kan deze waarden beschermen en functioneert dus steeds meer als een verlengstuk van de woning. Hierbij wordt verondersteld dat de binding met de woonomgeving op cultureel en politiek vlak sterker wordt om deze belangen collectief te kunnen verdedigen.

In zijn scriptie gaat Peter Morsch na of de woonomgeving zich ook in Nederland, in casu Huizen, in toenemende mate als verlengstuk van de woning functioneert. De korte tijd die voor het schrijven van een scriptie staat, maakt het onmogelijk om op verschillende tijdstippen gegevens te vergaren en een ontwikkeling te signaleren. Door het houden van, voornamelijk kwalitatieve, interviews kunnen toch enige uitspraken gedaan worden over de nieuwe ontwikkelingen.

Het onderscheid tussen autochtone Huizers en niet-autochtone Huizers en tussen oudere (45+) en jongere inwoners is hierbij van groot belang. In het algemeen zijn jongeren en niet-Huizers vooral op het stedelijk veld georiënteerd. De meesten zijn bewust in Huizen komen wonen vanwege haar oude karakter. Het belang van de status en identiteit van de woonomgeving neemt dus toe. Dit toenemende belang van culturele identiteit heeft zich vooral in politieke binding geuit door het oprichten van de Stichting 'Behoud het Oude Dorp', ongeveer tien jaar geleden. Vele niet-Huizers zijn hiervan lid. Buiten de stichting om is de politieke activiteit vrij laag. Interviews suggereren echter dat op het moment dat de woonomgeving direct in gevaar is, de bewoners actief zullen worden en zich sterker zullen organiseren. Dit is vooral interessant, omdat deze resultaten overeenkomen met die uit de, voornamelijk Amerikaanse, vakliteratuur. De binding met het woondomein wordt hierin vooral omschreven als een sluimerend en defensief. Als het goed gaat, is er weinig contact. Pas wanneer er aantasting dreigt, komende de latente handen aan de oppervlakte en organiseert men zich. De scriptie van Peter Morsch geeft op zijn minst de suggestie dat in Nederland dit soort vluchtige, incidentele gemeenschapsbanden ook in opkomst zijn.

WILLIAM SMIT
Redactie AGORA